

Основні аспекти професійної підготовки майбутніх соціальних працівників для роботи в реабілітаційних установах включають:

1. Теоретичні знання: майбутні соціальні працівники повинні мати глибокі знання про основні принципи реабілітації, різні методи реабілітації та підходи до роботи з людьми з різними видами інвалідності. Вони повинні знати такі поняття, як соціальна адаптація, ресоціалізація, вторинна інвалідність тощо.

2. Практичні навички: важливо, щоб майбутні соціальні працівники отримали можливість здобути практичний досвід роботи в реабілітаційних установах. Це може бути здійснено шляхом стажування або практикумів, де вони зможуть навчитися застосовувати теоретичні знання на практиці, впроваджувати реабілітуючі методи і техніки, навчати клієнтів навичкам самообслуговування та соціальної адаптації.

3. Комунікаційні навички: соціальні працівники повинні бути вмільми спілкуватися з клієнтами, що потребують реабілітації. Вони повинні вміти слухати, емпатизувати з людьми та підтримувати їх у їхньому процесі реабілітації.

4. Психологічна підготовка: робота в реабілітаційних установах може бути емоційно виснажливою, оскільки соціальні працівники працюють з людьми, які переживають труднощі та страждають внаслідок своєї інвалідності. Тому, майбутні соціальні працівники повинні мати психологічну стійкість і здатність емоційного самовизначення.

5. Знання законодавства: соціальні працівники повинні мати хороше розуміння законодавства, яке регулює права людей з інвалідністю та надає соціальну підтримку для них. Вони повинні знати свої права та обов'язки та бути в змозі захищати права своїх клієнтів.

Таким чином, професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи в реабілітаційних установах є важливим етапом кар'єрного зростання та максимізує можливості фахівців при допомозі людям з інвалідністю; дозволяє засвоїти необхідні знання, навички та вміння, які допоможуть в роботі з клієнтами та в подальшій реабілітації.

Список використаних джерел

1. Глушко Н., Супрун М. Актуальні питання підготовки педагогів до реабілітаційної діяльності із дезадаптованими підлітками у навчальних закладах професійної освіти. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2020. 1.16. С.92–109.

2. Костюшин Е.І., Грицанюк В.В. Формування професійної готовності майбутніх соціальних працівників у ЗВО України. *Сучасна педагогіка та психологія: методологія, теорія і практика*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 грудня 2021 р. Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2021. С.157–161.

3. Сайко Н.О., Бацман О.С. Модель підготовки майбутніх соціальних працівників до соціально-реабілітаційного процесу. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2023. 2(106). С.145–154.

Артем ОДАРЧЕНКО

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПАТРОНАЖНОЇ РОБОТИ

Професійну підготовку фахівців з соціальної роботи впроваджено в українській освітній простір порівняно недавно. Незважаючи на кількість досліджень з різних аспектів соціальної роботи, що здійснюються впродовж останніх років вітчизняними вченими (І. Мельничук, О. Белоліпцева, К. Волкова, Я. Юрків, Т. Голубенко, А. Капська,

О. Карпенко, тощо), багато питань залишаються недостатньо розкритими. Зокрема, це стосується проблеми професійної підготовки майбутніх спеціалістів патронажної роботи.

Для досягнення мети нашого дослідження необхідно означити етапи підготовки до соціальної роботи майбутніх спеціалістів.

1. Отримання освіти в галузі соціальної роботи.
2. Здобуття практичного досвіду: стажування або волонтерство в організаціях соціального обслуговування, щоб отримати практичні навички і побачити, як функціонують різні аспекти соціальної роботи.
3. Освоєння теоретичних знань: вивчення методів соціальної роботи, правил професійної етики, теорій і підходів до роботи з клієнтами.
4. Участь в освітніх програмах і тренінгах: це дає можливість постійно підвищувати свої навички і знання в галузі соціальної роботи, допомагає бути в курсі сучасних методів і технік.
5. Встановлення професійних зв'язків: важливо налагодити зв'язки з іншими соціальними працівниками, а також з представниками інших професій, які працюють зі схожою цільовою аудиторією, щоб мати можливість отримувати поради і підтримку.
6. Розвиток особистості: соціальна робота є виснажливою професією, яка вимагає від працівника доброї самоорганізації, стійкості до стресу і здатності мобілізувати свої резерви. Тому, важливо розвивати особисті якості, такі як емоційний інтелект, емпатія, терпимість, загальнокультурна освіченість.
7. Знання законодавства: соціальний працівник повинен знати нормативну базу та законодавство, яке регулює сферу його діяльності.
8. Самостійне навчання і професійний розвиток: соціальна робота постійно змінюється і розвивається, тому важливо бути впевненим у себе і своїх знаннях, а також бути готовим до постійного навчання і оновлення своїх навичок і знань.
9. Створення професійної ідентичності: соціальна робота - це професійна діяльність, яка вимагає від працівника внутрішньої визначеності, розуміння своїх цінностей і життєвого призначення у цій сфері.
10. Рефлексія і самоаналіз: важливим кроком в підготовці до соціальної роботи є постійний аналіз своєї роботи, виявлення сильних і слабких сторін, пошук шляхів вдосконалення своїх професійних навичок [1].

На думку М. Яковлева та Н. Кабаченка «Безумовно, підготовка фахівців із соціальної роботи має свої національні особливості, проте майже скрізь спостерігаються спільні тенденції, основною серед яких є виокремлення соціальної роботи як наукової дисципліни та напряму практичної професійної діяльності» [4, с.54]

В рамках дослідження, конкретно проаналізуємо важливість професійної підготовки фахівців в галузі соціальної роботи в ЗВО, зокрема з питань патронажної роботи.

У широкому розумінні вчені розглядають поняття патронажна робота, як соціально-медичне обслуговування, що надається пацієнтам вдома медичними фахівцями (медсестрами, фельдшерами), зокрема, допомога та догляд за людьми, які мають певні медичні потреби чи обмеження. Патронажна робота в соціальній сфері передбачає надання підтримки, допомоги особам, які потребують спеціальної уваги, таким як діти, літні люди, люди з інвалідністю чи ті, хто пережив травматичні події. Отже, головна мета – забезпечення якісного медичного, психологічного, соціально-побутового догляду та покращення якості життя пацієнтів вдома [2; 3].

Згідно з сучасним законодавством патронажна допомога може надаватися у таких видах послуг:

Медичний догляд: вимірювання температури, артеріального тиску, пульсу, контроль за лікуванням, внутрішніми ін'єкціями тощо.

Гігієнічний догляд: допомога у виконанні особистої гігієни, зміна білизни, головні пов'язки, обробка ран тощо.

Психологічна підтримка: спілкування з пацієнтом, надання емоційної підтримки, допомога в подоланні негативних емоцій, включаючи депресію та стрес.

Соціально-побутова допомога: приготування їжі, прибирання, кушівля продуктів, забезпечення охорони житла та інші побутові потреби.

Подані нижче прийоми можуть бути включені в освітній процес підготовки майбутніх соціальних працівників до патронажної роботи.

Одним з ефективних способів формування готовності до патронажної роботи є залучення здобувачів вищої освіти до практичних занять і стажувань у відповідних установах. Під час таких занять майбутні працівники можуть ознайомитися з патронажною роботою на практиці, отримати досвід роботи з різними категоріями клієнтів та навчитися вирішувати конкретні ситуації.

Проведення інструктажів та тренінгів допомагає майбутнім соціальним працівникам навчитися здійснювати оцінку потреб клієнтів, планувати і організовувати роботу, вести документацію та забезпечувати ефективну комунікацію з клієнтами та колегами.

Важливо враховувати особливості індивідуального розвитку та професійних мрій майбутніх соціальних працівників. Для цього можна проводити індивідуальні консультації зі студентами та допомагати їм у виборі спеціалізації та розвитку кар'єри у патронажній роботі.

Навчання в рамках програми патронажної роботи повинно включати не тільки засвоєння теоретичних знань, але й вироблення вмінь та навичок через практичну діяльність. Тому важливо підтримувати студентів у виконанні патронажних вправ та завдань, проводити регулярні практичні тренування та контролювати їх професійні досягнення.

В цілому, формування готовності майбутніх соціальних працівників до патронажної роботи вимагає комплексного підходу, який включає практичні заняття, тренінги, індивідуальні консультації та підтримку у виконанні патронажних завдань. Такий підхід допоможе студентам отримати необхідні компетенції та готовність для ефективної роботи в цій сфері.

Отже, ознайомлення та практична реалізація прийомів соціальної роботи є необхідною передумовою ефективного забезпечення патронажу.

Список використаних джерел

1. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія соціальної роботи» для студентів спеціальності «Соціологія» / укл.: Мачуліна І. І., Познанська К. В. Кам'янське, ДДТУ, 2018. 80 с.
2. Мельничук І. М. Формування соціальної компетентності майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей засобами навчальних тренінгів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69, Т. 3. С. 36–39.
3. Повідайчик О.С. Історичні аспекти дослідницької підготовки майбутніх соціальних працівників за рубежом. [Електронний ресурс]. URL : <http://surl.li/nczpv> (дата звернення: 09.11.2023).
4. Яковлев М. В., Кабаченко Н. В. Освіта та професійна підготовка соціальних працівників: стислий огляд світової практики. *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2011. Том 123. С. 54–60.